

Atvinnuveganefnd Alþingis
Nefndarsvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík 18. febrúar 2013

Efni: Umsögn um lagafrumvarp um stjórn fiskveiða, mál 570.

Starfsgreinasamband Íslands (SGS) telur að framlögð frumvörp ríkisstjórnar um stjórn fiskveiða sé mikilvægt skref í þeirri viðleitni að eyða óvissu sem ríkt hefur á undanförunum árum um framtíð og rekstur fiskvinnslu og útgerðar á Íslandi. Markmið frumvarpanna samræmast stefnu SGS í sjávarútvegsmálum, en sambandið hefur alla tíð lagt mikla áherslu á samfélagslega ábyrgð sjávarútvegsfyrirtækja, atvinnufrelsi, sjálfbæra nýtingu fiskistofna, atvinnu- og byggðamál, og að þjóðin fái eðlilegt endurgjald af sameiginlegri eign þjóðarinnar.

Starfsgreinasamband Íslands eru heildarsamtök um 50 þúsund launamanna og er ljóst að skiptar skoðanir eru um frumvarpið og hugsanleg áhrif þess á fiskvinnslufólk og byggðir landsins. Engu að síður er það mat SGS að frumvarpið geti orðið grunnur að ákveðinni sátt í samfélaginu um deilur sem hafa varað lengi. Í frumvarpinu er tekinn af allur vafi um eignarhald á auðlindinni, en nytjastofnarnir í hafinu kringum Ísland eru skilgreindir sem sameiginleg og ævarandi eign þjóðarinnar. Sjávarútvegsfyrirtækjum er á móti tryggður afnotaréttur af auðlindinni með nýtingarleyfum gegn gjaldi. Þá er það jákvætt að reynt sé að sporna við of mikilli samþjöppun í greininni sem getur haft alvarlegar félagslegar afleiðingar og byggðarröskun í för með sér.

Vissulega er frumvarpið ákveðin málamiðlun til að sætta ólík sjónarmið hagsmunaaðila, en það á að geta skapað stöðugleika og festu í greininni að mati SGS. SGS vill þó beina sjónum að nokkrum atriðum sem snúa sérstaklega að fiskvinnslufólki og búsetuskilyrðum í landinu:

- Með frumvarpinu er mótuð umgjörð utan um afnotarétt sjávarútvegsfyrirtækja að sameiginlegum auðlindum og það er eðlilegt að slíkum rétti fylgi ábyrgð. Það er því krafa Starfsgreinasambandsins að nýtingarétturinn sé skilyrtur við að fyrirtæki séu með kjarasamninga við sitt starfsfólk og fari eftir settum lögum og reglum á vinnumarkaði. Það verði til dæmis tekið tillit til þess hvort fyrirtæki hafi skilað launatengdum gjöldum svo sem mótframlagi í lífeyrissjóði, tryggingagjaldi, fræðslugjaldi o.s.frv. Í þessu samhengi má vísa í 11. gr frumvarpsins og hvernig hún hefur tekið breytingum frá 139. lögjafarþingi, en í því frumvarpi sem þá var lagt fram (mál nr. 827) voru slík skilyrði til staðar gagnvart sjómönnum.
- Verðmætasköpun í greininni byggir að stórum hluta til á hæfu starfsfólki og er mikilvægt að því gefist kostur á að þróa sig í starfi, tileinka sér nýjungar og auka við sig menntun. Því má velta upp þeirri hugmynd að tekjurnar sem gert er ráð fyrir að verði ráðstafað í markaðs- og þróunarsjóð fyrir sjávarútveginn skv. 2. mgr. 19. gr laganna verði að hluta til eyrnamerkta í fræðslu starfsfólks í sjávarútvegi.

- Það er á mælisvert að stjórnvöld hafi ekki framkvæmt ítarlega rannsókn á hagrænum og félagslegum afleiðingum þeirra breytinga sem frumvörpin munu hafa í för með sér á sjávarbyggðir, sjávarútveg, starfsöryggi og kjör launafólks í greininni. SGS krefst þess að slík rannsókn fari fram án tafar.
- Mikilvægt er við innleiðingu á breyttu fiskveiðistjórnunarkerfi að farið sé varlega af stað í upphafi til þess að kollvarpa ekki greininni. Það er nauðsynlegt að innleiða breytingarnar með varfærum hætti svo hægt verði að fylgjast betur með og meta áhrif breytinganna á byggðir landsins, launafólk og rekstur sjávarútvegsfyrirtækja áður en framhaldið verður ákveðið. Taka verður sérstakt tillit til sjávarbyggða sem byggja allt sitt á veiðum og vinnslu þegar áhrif breytinganna verða metin. Því er það fagnaðarefni að nýtingarleyfi og aflahlutdeild komi til endurskoðunar í desember 2016 eins og mælt er fyrir um í 5. mgr., 11. gr frumvarpsins.
- Æskilegt er að setja auknar kröfur á þá sem starfa í sjávarútvegi og nýta auðlindina varðandi meðferð á afla til að tryggja gæði þess hráefnis sem vinnslur fá til sín. Fiskvinnslufólk leggur mikla áherslu á að hráefni til vinnslu sé gott. Því miður vantar oft að útgerðin skili góðu hráefni í land, þannig hafa ýmsir bent á að þekkingu á meðferð afla geti verið ábótavant. Nauðsynlegt er að beitt verði svipuðum viðurlögum vegna lélegrar meðferðar á afla og beitt er þegar um brottkast er að ræða.
- Nauðsynlegt er að tryggja með óyggjandi hætti að afli sem fluttur er óunninn á erlenda markaði skuli reiknaður með álagi, til að tryggja framboð hráefnis fyrir vinnslu innanlands og þar með starfsöryggi fisvinnslufólks. Grein 28. í frumvarpinu veitir ráðherra vissulega heimild til að leggja slíkt álag á, en SGS vill að ákvæðið bindi þetta álag í lögin.
- Í umsögn sinni um frumvarpið sem lagt var fram á síðast ári viðraði Starfsgreinasamband Íslands áhyggjur af nýliðun í greininni og því ber að fagna að liðkað er fyrir möguleikum til nýliðunar með leigupotti eins og kemur fram í þessu frumvarpi. Þá fagnar Starfsgreinasamband Íslands því að atvinnuöryggi fiskvinnslufólks og íbúa sjávarbyggða er styrkt með 13. gr. en ítrekar þær áhyggjur er fram koma fyrir í þessari umsögn um skort á rannsóknum um starfsöryggi og kjör launafólks í greininni samhliða frumvarpinu.
- Í gegnum tíðina hafa margir einstaklingar selt sig út úr greininni og innleyst stóran hagnað á kostnað þjóðarinnar. SGS telur að það verði að tryggja það með afgerandi hætti í lögum að hagnaður af sölu aflaheimilda verði skattlagður.

F.h. Starfsgreinasambands Íslands

Drífa Snædal, framkvæmdastjóri (sign)